

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JANUAR 2018 –
31. DECEMBER 2018

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JANUAR 2018 – 31. DECEMBER 2018

© Sundhedsstyrelsen, 2019.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sprog: Dansk
Version: 1,0

Versionsdato: 29.4.2019
Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
April 2019

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	4
1.1. Baggrund.....	4
1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien	5
2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater	6
2.1. Overordnet vurdering	6
2.2. Strategier for nedbringelse af tvang	6
2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge	7
2.4. Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne.....	7
2.5 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus	8
3. Sammenfatning af resultater.....	9
3.1. Nationale resultater	9
3.2. Regionale resultater.....	9
4. Udviklingen i andel der bæltefikseres og antal bæltefikseringer over 48 timer	13
4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020.....	13
4.2. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte.....	13
4.3. Antal bæltefikseringer over 48 timer	20
4.4. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer.....	24
5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger	32
5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020	32
5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer.....	33
5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger.....	39
5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang	43
Bilagsfortegnelse	52

1. Introduktion

1.1. Baggrund

Som et vigtigt led i realiseringen af målsætningen om at forbedre kvaliteten i den regionale psykiatri indgik Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse i 2014 en aftale med Danske Regioner om at halvere anvendelsen af tvang i psykiatrien inden 2020. Der blev i den forbindelse afsat midler til at nå målene om halvering af tvangsanvendelsen. Midlerne anvendes til øgede ressourcer til initiativer i regionerne om patientinddragelse, kompetenceudvikling samt udbredelse og implementering af metoder med gode nationale og internationale erfaringer. Hver region indgik endvidere en konkret og forpligtende regional partnerskabsaftale om at nedbringe anvendelsen af tvang.

Partnerskabsaftalerne udmønter en fælles målsætning om, at antallet af patienter, der spændes fast med bæltter og remme, skal halveres i 2020, samtidig med at der skal ske en reduktion i den samlede brug af tvang i psykiatrien.

Konkret er målet om at nedbringe anvendelsen af tvang i psykiatrien formuleret ved:

- et mål om at reducere anvendelsen af bæltfikseringer frem mod 2020
- et mål om en generel reduktion i anvendelsen af alle former for tvang

Målsætningen om at nedbringe anvendelsen af tvang er helt central for at sikre, at patienter med psykiske lidelser får en behandling af høj kvalitet. Tvang i psykiatrien berører nogle af de mest grundlæggende menneskerettigheder; nemlig retten til frihed og respekt for den fysiske og psykiske integritet. Det er derfor afgørende, at der konsekvent arbejdes med reduktion af tvang i psykiatrien, for dermed at sikre brugernes selvbestemmelsesret og grundlæggende menneskerettigheder.

Tvang i psykiatrien kan ikke helt undgås, men skal udøves så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til patienten, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe. Psykiatrilovens mindstemiddelsprincip fastlægger, at tvang ikke må benyttes, før der er gjort, hvad der er muligt for at opnå patientens frivillige medvirken. Derudover skal anvendelse af tvang stå i rimeligt forhold til det, som søges opnået herved – er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Dog skal realisering af det nationale fælles mål om halvering af tvang gennemføres uden, at der sker en uhensigtsmæssig substitution mellem forskellige tvangsforanstaltninger

Sundhedsstyrelsen følger udviklingen og opfølgningen på anvendelsen af tvang tæt med en forventning om, at samtlige regioner lever op til de forpligtende aftaler om reduktion af tvang i psykiatrien.

1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsdatastyrelsen har i samarbejde med regionerne og Sundhedsstyrelsen udviklet en national model til monitorering af anvendelsen af tvang, hvor målsætningen om reduktion i anvendelsen af tvang er operationaliseret ved monitorering af 15 indikatorer (se bilag 1). Hvert halve år offentliggøres data for udviklingen i de 15 indikatorer, og Sundhedsstyrelsen kommenterer på udviklingen det seneste år. Derudover indgår Sundhedsstyrelsens vurdering af udviklingen i anvendelsen af tvang i psykiatrien i forhold til at nå målsætningerne i 2020.

De bagvedliggende data for den samlede monitorering kan downloades på Sundhedsdatastyrelsens hjemmeside.

På baggrund af resultaterne i denne årsopgørelse for 2018 beder Sundhedsstyrelsen alle fem regioner om at redegøre for udviklingen, samt hvilke indsatser og ledelsesmæssige skridt regionerne vil tage for at sikre nedbringelsen af tvang. Disse redegørelser drøftes på det førstkommende møde i Task Force for Psykiatri.

2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater

2.1. Overordnet vurdering

Overordnet set er regionerne kommet et godt stykke vej i forhold til at nå den politiske målsætning vedrørende anvendelsen af bæltefikseringer. Samtidig viser udviklingen, at der fortsat er udfordringer i forhold til at reducere den samlede tvangsanvendelse. Den samlede udvikling dækker dog over, at der har været en meget forskellig udvikling i de fem regioner, men også forskellig udvikling mellem sygehuse. Sundhedsstyrelsen finder det meget bekymrende, at man ikke i tilstrækkelig grad formår at nedbringe anvendelsen af tvang i Danmark, og der er fortsat behov for et meget stort ledelsesmæssigt fokus på området.

Billedet i årsopgørelsen for 2018 er fortsat, at den samlede tvangsanvendelse overordnet ikke er nedbragt, og at bæltefikseringer er omlagt til andre tvangsformer. Det samlede antal mennesker, der udsættes for tvang er fortsat stigende og således over niveauet ved baseline. Selv om der generelt er sket et fald i anvendelsen af bæltefiksering og bæltefiksering over 48 timer sker dette fald ikke hurtig nok i forhold til at nå målet om en halvering i 2020. Samtidig er Sundhedsstyrelsen bekymret over fortsat stigning i anvendelse af akut beroligende medicin. Siden 2017 ses et lille fald i tvangsinlæggelser og tvangstilbageholdelse, men samlet er flere voksne berørt af tvang siden 2017.

Sundhedsstyrelsen konstaterer et fald over det sidste år i den samlede tvangsanvendelse over for børn og unge. Ved monitoreringen for 2017-2018 var stigningen i tvangsanvendelse stoppet og ved denne monitorering ses nu et mindre fald. Anvendelsen af tvang over for børn og unge er dog stadig for høj.

Sundhedsstyrelsen er bekymret over stigningen i bæltefikseringer i Region Syddanmark og Region Sjælland siden 2017. Sundhedsstyrelsen er yderligere bekymret over en fortsat negativ udvikling i Region Nordjylland i forhold til akut beroligende medicin, fastholdelser samt tvangsinlæggelser, en negativ udvikling i Region Sjælland i forhold til tvangsmedicinering, tvangstilbageholdelser og tvangsinlæggelser, samt en negativ udvikling i Region Syddanmark, der især ses over det sidste år i forhold til akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse, tvangsinlæggelser og tvangstilbageholdelser.

2.2. Strategier for nedbringelse af tvang

Der er solid viden om, hvad der kan nedbringe anvendelsen af tvang. Ledelsesinvolvement er den vigtigste af de seks kernestrategier, som er blevet benyttet i flere lande til at opnå positive resultater i forhold til at nedbringe brugen af tvang, og er forudsætningen

for, at de andre strategier har effekt. Desuden indgår kompetenceudvikling, brugerinddragelse, anvendelse af forskellige forebyggelsesværktøjer og debriefingsteknikker samt anvendelse af data til en datadrevet praksis som strategier og værktøjer, ledelsen kan anvende for at nedbringe tvang. Nedbringelsen af tvang handler om en langsigtet kulturændring i psykiatrien, som kun kan ske ved vedvarende og konsekvent at fastholde fokus på tvangsnedbringelse.

Resultaterne fra satspuljeprojektet "Forsøg med bæltefrit afsnit i psykiatrien" viser ligeledes, at anvendelsen bæltefikseringer næsten helt kan undgås ved at arbejde med kernestrategierne – også uden at anvendelsen af øvrige tvangsformer stiger. Derudover viser resultaterne fra satspuljeprojektet, at de organisatoriske og kulturmæssige forandringer er mere betydningsfulde i forhold til at nedbringe tvang, end hvilke konkrete redskaber, personalet benytter.

I lyset af at flere udsættes for tvang, og at antallet af tvangsindlæggelser er stigende, ser Sundhedsstyrelsen fortsat et behov for at se på, hvordan man bedre kan forebygge anvendelsen af tvang i såvel voksen- som børne- og ungdomspsykiatrien, da tvangsindlæggelser ofte følges af brug af tvang under indlæggelsen.

2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge

Sundhedsstyrelsen er særligt bekymret i forhold til tvangsanvendelse over for børn og unge. Der er overordnet sket en stigning i den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge siden baseline, herunder en stigning i både tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser. Sundhedsstyrelsen er i den forbindelse opmærksom på, at der er usikkerhed vedrørende data for børn og unge på grund af ændringer i registreringspraksis fra 1. juni 2015¹. Hvis man blot betragter udviklingen siden juni 2015 er det imidlertid ikke lykkedes at nedbringe brugen af tvang over for børn og unge, hvilket Sundhedsstyrelsen finder foruroligende.

2.4. Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne

I Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne siden 2016 om nedbringelsen af tvang er det bl.a. blevet tydeligt, at der på tværs af regionerne er afdelinger, hvor det er lykkedes at nedbringe tvang, og afdelinger, hvor indsatsen ikke har haft den ønskede effekt. Drøftelserne på disse møder har generelt bekræftet, at et vedvarende og langsigtet ledelsesfokus på og prioritering af nedbringelse af tvang – både på politisk, direktions- og afdelingsniveau – som led i en kulturændring, er det vigtigste greb for at nedbringe brugen af

¹ Data før 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke (magtanvendelse). Sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, er i den nye psykiatrilov fra 2015 lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i den tidligere psykiatrilov. Disse registreres nu som magtanvendelse.

tvangsforanstaltninger. Ligeledes er det vigtigt at fremhæve, at systematisk dataindsamling, analyser af data og opsætning af mål er meget vigtige for at kunne nedbringe anvendelsen af tvangsforanstaltninger.

Fremadrettet vil Sundhedsstyrelsen fortsat drøfte muligheder og erfaringer med regionerne i forhold til at nedbringe anvendelsen af tvang, særligt i forhold til børn og unge.

2.5 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus

Det er som nævnt Sundhedsstyrelsens vurdering, at partnerskabsaftalens målsætning om reduktion af tvang – herunder den samlede anvendelse af tvang - ikke kan nås i 2020. Som Sundhedsstyrelsen tidligere har påpeget, er der flere steder, hvor regionerne er nået langt med nedbringelsen af tvang og dermed har vist, at det er muligt eksempelvis at nedbringe brugen af bæltefikseringer. Sundhedsstyrelsen vil derfor fortsat i samarbejde med regionerne drøfte, hvordan den eksisterende viden om tvangsnedbringelse kan anvendes, og hvordan gode erfaringer med nedbringelse af tvang i enkelte regioner kan fastholdes og deles med andre regioner. Derudover vil Sundhedsstyrelsen som førnævnt have særligt fokus på børn og unge samt på substitutionseffekt i forhold til akut beroligende medicin og fastholdelser. Desuden vil Sundhedsstyrelsen fremadrettet have et øget fokus på det tværsektorielle samarbejde og tidlige, forebyggende indsatser.

3. Sammenfatning af resultater

3.1. Nationale resultater

De to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har tilknyttet en målsætning om halvering er:

- andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte
- totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Nationalt er der opnået et fald i anvendelsen det seneste år og siden baseline.

Der er desuden opnået et betydeligt fald i anvendelsen af remme det seneste år og siden baseline, men der ses fortsat en markant stigning i samtlige af de øvrige indikatorer siden baseline, på nær anvendelsen af skærmning. Der ses en stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang. Ligeledes er anvendelsen af fastholdelser steget markant siden baseline, på trods af en reduktion i anvendelsen det seneste år.

Der har været udsving i udviklingen i anvendelsen af tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser siden baseline, og der er derfor ikke nogen klar tendens i udviklingen. Niveauet for tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser ligger fortsat over niveauet for baseline. Derudover er der sket en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, både siden baseline og det seneste år.

Resultaterne viser endvidere, at det i samtlige regioner ikke er lykkedes at nedbringe antallet af personer, der udsættes for tvang, men at anvendelsen af bæltefikseringer overordnet set er ændret til mindre indgribende tvangsformer. Det vil sige, at brugen af tvang stadigvæk er omlagt frem for nedbragt, og at det samlede antal og den samlede andel af mennesker, som berøres af tvang, fortsat er langt over niveauet for baseline.

Børn og unge

Overordnet viser data, at der stadig er flere børn og unge, der bliver berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger, end i 2015. Der er dog sket et fald siden 2017. Der er siden 2015 sket en stigning i tvangsindlæggelser af børn og unge, mens der samtidig er sket et fald i tvangstilbageholdelserne. Sundhedsstyrelsen vil i resten af rapporten kommentere udviklingen siden den ændrede registreringspraksis i 2015 på grund af usikkerheden i data.

3.2. Regionale resultater

De fem regioner har haft forskellige udgangspunkter i forhold til at anvende tvang. Andelen af patienter, der blev udsat for bæltefiksering ved indgåelse af partnerskabsaftalen, var lavest i Region Hovedstaden og Region Sjælland, og højest i Region Midtjylland og

Region Syddanmark. Regionerne er også forskellige hvad angår eksempelvis befolkningens størrelse og patientsammensætning. Der er derfor etableret individuelle regionale baselines for hver af indikatorerne i monitoreringsmodellen. Regionernes resultater skal ses og vurderes i det lys.

De væsentligste regionale resultater for de enkelte indikatorer er sammenfattet i det følgende.

Region Hovedstaden

Region Hovedstaden har opnået et fald på næsten alle indikatorer i forhold til bæltefikseringer, både siden 2017 og siden baseline. Dog er der sket en stigning i længevarende bæltefikseringer (24-48 timer) siden 2017. Der er ligeledes sket et fald i anvendelsen af remme siden baseline og siden 2017. I forhold til andelen af personer, som bæltefikseres, er regionen tæt på at nå målet om halvering, hvilket Sundhedsstyrelsen finder meget positivt.

Der er det seneste år sket et fald i både antallet og andelen af voksne berørt af tvang - dog ligger andelen af voksne fortsat over baseline.

Der er sket et fald i antallet og andelen af personer, der får akut beroligende medicin med tvang og som fastholdes siden 2017, mens der er sket en stigning i det totale antal gange der gives akut beroligende medicin med tvang eller fastholdes siden 2017. Anvendelsen ligger fortsat over baseline for disse tvangsforanstaltninger.

Antal voksne, der tvangsindlægges, er faldet siden baseline og siden 2017, mens andelen fortsat ligger lige over baseline. Anvendelsen af tvangstilbageholdelser er faldet det seneste år, men ligger fortsat over baseline. Derudover er der sket en stigning i tvangsmedicinering.

Antallet af børn og unge berørt af tvang er steget siden 2017, mens andelen er faldet. Herunder er antallet af tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser blandt børn og unge steget siden 2017. Regionen er tæt på at nå målet om en reduktion i den samlede brug af tvang.

Region Midtjylland

Der er i Region Midtjylland sket et betydeligt fald i anvendelsen af bæltefikseringer det seneste år og regionen har nået målsætningen om en halvering af det totale antal bæltefikseringer over 48 timer. Regionen ligger lavere end tre andre regioner i forhold til antal bæltefikseringer over 48 timer. Der er yderligere sket et betydeligt fald i anvendelsen af remme, som nu ligger under baseline.

Den samlede brug af tvang over for voksne er fortsat over niveauet for baseline, dog er andelen af voksne udsat for tvang faldet det seneste år.

Der er sket en stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang det seneste år, og niveauet ligger fortsat over baseline. Det totale antal fastholdelser er ligeledes steget det seneste år, og anvendelsen af fastholdelser ligger fortsat væsentligt over baseline.

Anvendelsen af tvangsmedicinering samt tvangsindlæggelser af voksne er faldet siden 2017, men niveauet er dog fortsat over baseline. Anvendelsen af tvangstilbageholdelser blandt voksne er steget siden 2017, men ligger fortsat under baseline.

Der er sket et betydeligt fald i den samlede brug af tvang over for børn og unge siden 2015, herunder et fald i både tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser.

Region Nordjylland

I Region Nordjylland er andelen af personer, der bæltefikseres, faldet det seneste år, mens antallet af bæltefikseringer over 48 timer er steget – dog har regionen nået målsætningen om halvering ift. antal bæltefikseringer over 48 timer. Andelen af personer, der bæltefikseres, er stadig langt fra at nå målsætningen for 2020. Der er ligeledes sket en mindre stigning i anvendelsen af de længerevarende bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer). Anvendelsen af remme er stort set uændret.

Den samlede brug af tvang over for voksne er fortsat over niveauet for baseline og er ligeledes steget siden 2017.

Anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang og fastholdelser er steget siden 2017 og ligger fortsat over baseline. Dog er det totale antal gange, der fastholdes, faldet betydeligt.

Anvendelsen af tvangstilbageholdelser og tvangsindlæggelser blandt voksne er steget siden 2017. Derudover er anvendelsen af tvangsmedicinering faldet det seneste år, men niveauet er fortsat langt over baseline.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er steget siden 2015, herunder også en stigning i tvangstilbageholdelser og tvangsindlæggelser. Det seneste år er der dog sket en reduktion i anvendelsen af tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser blandt børn og unge.

Region Sjælland

I Region Sjælland er der sket en stigning i anvendelsen af bæltefikseringer på alle parametre, dog undtaget de korte bæltefikseringer på 0-2 timer og andelen af personer, der bæltefikseres, som er uændret. Der er derudover sket en markant stigning i antal bæltefikseringstimer siden baseline og siden 2017. Der har også været en stigning i anvendelsen af remme.

Den samlede brug af tvang over for voksne er fortsat over niveauet for baseline og er ligeledes steget siden 2017.

Der er sket en stigning i antallet og andelen af personer, der får akut beroligende medicin med tvang siden 2017, mens der er sket et fald i det totale antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang. Anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang ligger fortsat væsentligt over baseline. Anvendelsen af fastholdelser er faldet det seneste år, men ligger fortsat over baseline.

Der har været en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsinlæggelser og tvangstilbageholdelser blandt voksne siden 2017. Anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsinlæggelser og tvangstilbageholdelser er fortsat over baseline.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er faldet siden 2015. Der ses et mindre fald i tvangstilbageholdelser siden 2015, mens der ses en stigning i tvangsinlæggelser.

Region Syddanmark

Der er i Region Syddanmark sket en stigning for samtlige indikatorer vedrørende bæltefiksering det seneste år, på nær de korte bæltefikseringer på 0-2 timer, hvor der er sket et betydeligt fald. Der er kun sket en mindre stigning i antal bæltefikseringer over 48 timer, men regionen har alligevel fortsat opnået målsætningen om halvering. Sundhedsstyrelsen finder det bekymrende, at der er sket en stigning det seneste år, og det er vigtigt, at regionen fastholder den gode udvikling fra tidligere.

Der er en stigning siden 2017 i det samlede antal og den samlede andel af voksne berørt af tvang og antallet af voksne, der berøres af tvang, ligger nu over niveauet ved baseline.

Der er sket en stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang siden baseline og siden 2017 og niveauet er nu over baseline. Antal og andel personer, der fastholdes er faldet det seneste år, mens det totale antal gange der fastholdes, er steget.

Der er sket en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsinlæggelser og tvangstilbageholdelser siden baseline og siden 2017.

Udviklingen i den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er steget siden 2015, og der er ligeledes sket en stigning i anvendelsen af tvangsinlæggelser blandt børn og unge. Anvendelsen af tvangstilbageholdelser er stagneret siden 2015.

4. Udviklingen i andel der bæltefikseres og antal bæltefikseringer over 48 timer

4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020

I dette kapitel beskrives udviklingen i følgende to indikatorer, hvor der i partnerskabsaftalen er tilknyttet en målsætning om halvering frem mod 2020.

Boks 1. Indikatorer – mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer

Følgende to indikatorer indgår i målsætningen om at halvere brugen af bæltefikseringer frem mod 2020:

- Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte
- Totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Herefter gennemgås udviklingen i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmning, da disse indikatorer har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres først udviklingen på nationalt niveau og derefter på regionalt niveau.

4.2. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte

I tabel 1 ses, at andelen af personer, der har været bæltefikseret ud af antal indlagte, på nationalt plan ligger under baseline og er faldet siden 2017.

Til sammenligning fremgår det af tabel 10 på side 33, at antallet af personer, der bæltefikseres, også ligger under baseline og er faldet siden 2017. Det samme gælder for det totale antal påbegyndte bæltefikseringer.

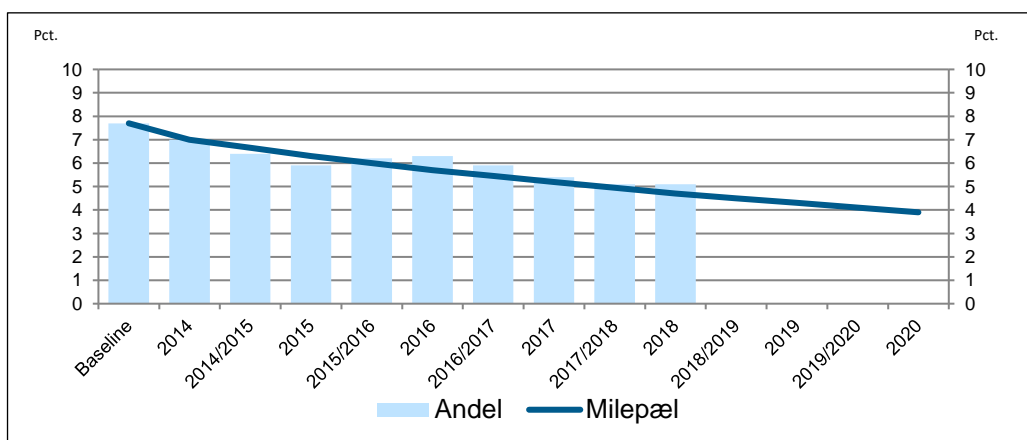
Tabel 1. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering					Udvikling		Mile-pæl
	2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018	2020
1.01 Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte (Andel i pct.)	7,7	7,0	5,9	6,3	5,4	5,1	-2,6	-0,3	3,9

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 1 viser udviklingen i andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte i forhold til tendenslinjen. Heraf fremgår det, at udviklingen følger den rette tendens, men at der er behov for mere konsekvent fald i tendensen, hvis målsætningen om halvering i 2020 skal nås.

Figur 1 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 2 viser udviklingen på regionalt niveau i andelen af personer, der bæltefikseres². Alle regioner med undtagelse af Region Sjælland og Region Syddanmark har siden 2017 opnået et fald i andelen af personer, der bæltefikseres. Region Nordjylland og Region Sjælland er de regioner der fortsat ligger tættest ved baseline og som altså dermed kun i

² Sundhedsstyrelsen er opmærksom på, at der i forhold til indberetning af bæltefiksering i somatikken kan være forskelle i registreringspraksis mellem regionerne.

mindre grad har formået at nedbringe andelen af personer der bæltefikseres. For flere af regionerne virker det ikke realistisk at de når målsætningen om halvering frem mod 2020.

Tabel 2. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling		Mile-pæl
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018	2020
1.01 Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte (Andel i pct.)	Region Hovedstaden	6,8	6,1	4,8	5,0	3,9	3,7	-3,1	-0,2	3,4
	Region Midtjylland	9,2	8,0	7,8	9,0	8,7	6,8	-2,4	-1,9	4,6
	Region Nordjylland	7,6	6,7	6,0	6,4	6,6	6,1	-1,5	-0,5	3,8
	Region Sjælland	6,6	6,6	5,8	5,8	5,2	5,2	-1,4	0,0	3,3
	Region Syddanmark	8,6	8,1	6,5	6,6	4,8	5,2	-3,4	0,4	4,3

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

I vurderingen af resultaterne vedrørende andelen af personer, der bæltefikseres, bør regionernes indlæggelsestal tages i betragtning, jf. tabel 3. For eksempel kan en stigning i antallet af indlæggelser medføre et fald i andelen af bæltefikseringer per indlagte. De enkelte regioners indlæggelsestal har dog ligget relativt stabilt i monitoreringsperioden.

Tabel 3. Antal indlagte i perioden 2011-2017 fordelt på regioner³

INDIKATOR	REGION	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
		Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året
Antal indlagte	Hele landet	25.824	26.730	27.108	27.198	26.824	26.184	26.508	27.094
	Region Hovedstaden	10.403	10.604	10.682	10.545	10.482	10.145	10.022	9.959
	Region Midtjylland	4.352	5.093	5.162	5.254	5.127	5.054	5.033	5.123
	Region Nordjylland	2.239	2.311	2.377	2.349	2.160	2.135	2.190	2.281
	Region Sjælland	3.743	3.678	3.830	3.755	3.678	3.661	3.846	3.907
	Region Syddanmark	5.578	5.533	5.565	5.823	5.932	5.770	6.044	6.510

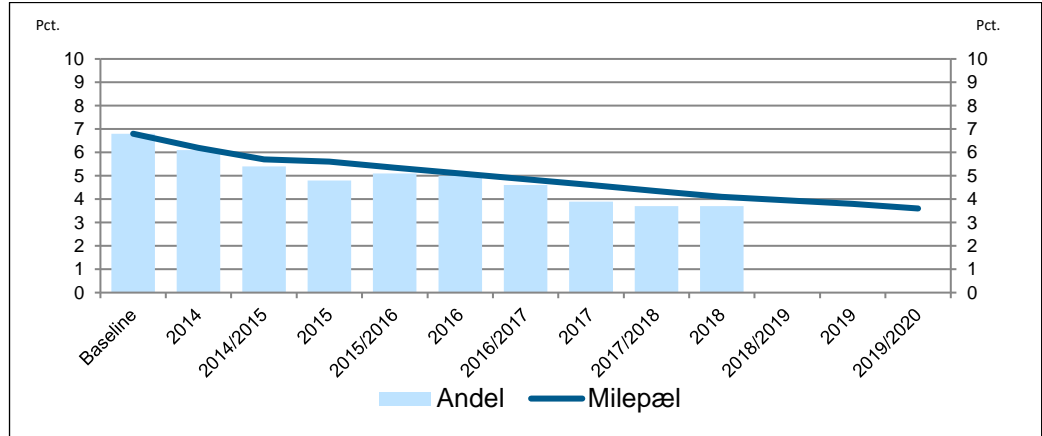
Kilde: Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

I figur 2-6 er den regionale udvikling i andelen af personer, der bæltefikseres, illustreret i forhold til tendenslinjen, som illustrerer hvorvidt regionen følger tendensen ift. at nå målsætningen om halvering for 2020. Det fremgår, at Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Sjælland ligger over tendenslinjen, mens Region Hovedstaden ligger lige under tendenslinjen og Region Syddanmark ligger lige ved tendenslinjen.

³ Opgørelsen af antal indlagte er baseret på antal unikke personer berørt af indlæggelse. Da en person kan være indlagt på hospitaler i mere end én region, tæller disse indlæggelser med i de regionale opgørelser, men kun én gang for hele landet.

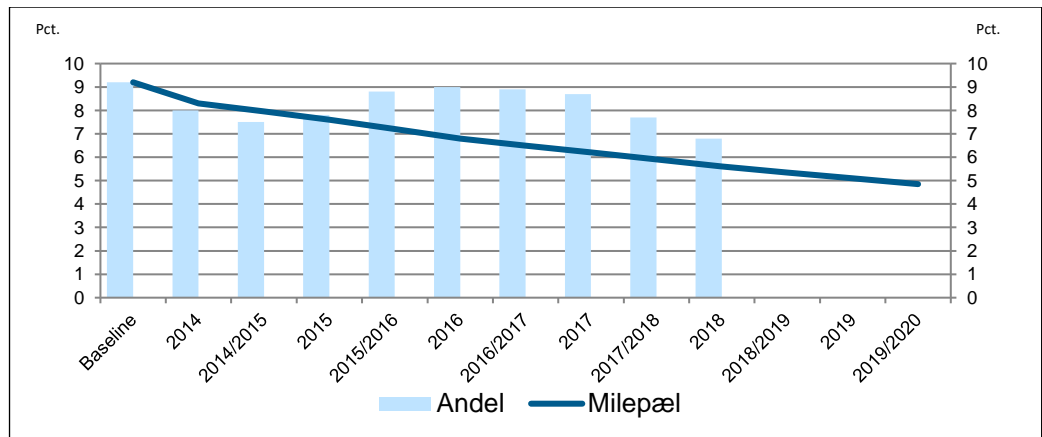

Figur 2 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Hovedstaden

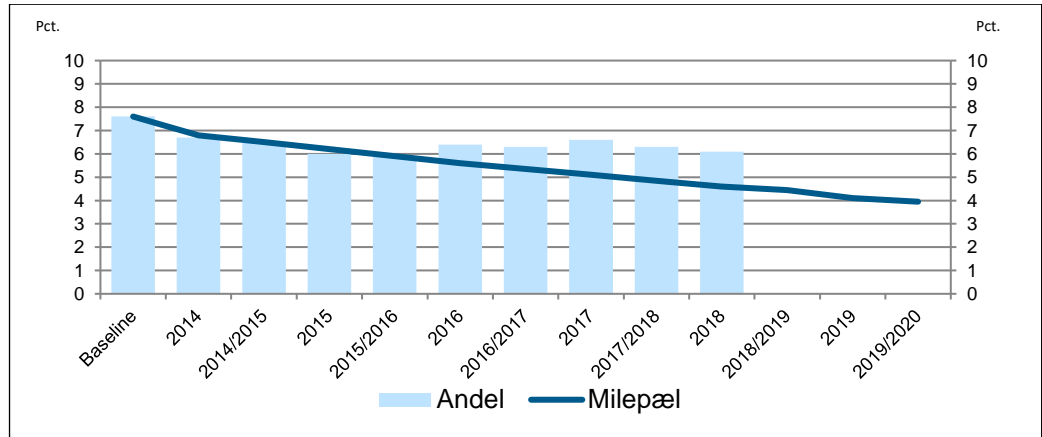
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 3 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Midtjylland

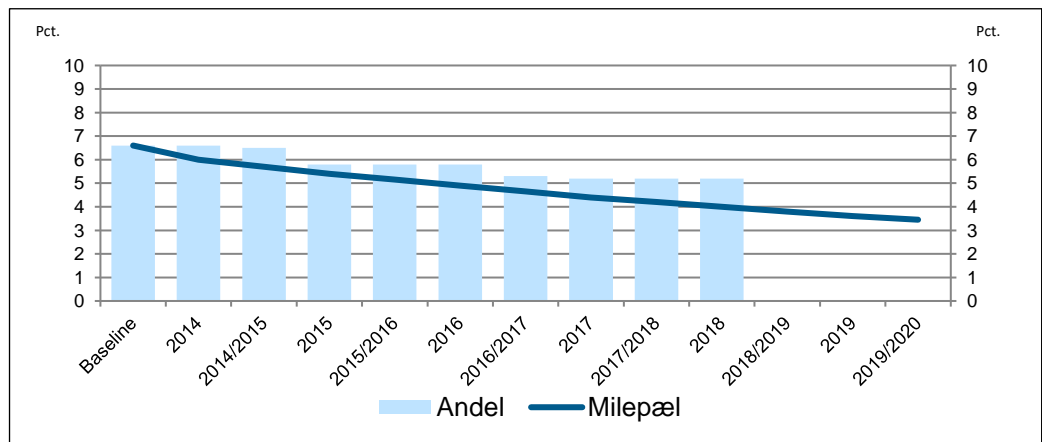
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 4 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Nordjylland

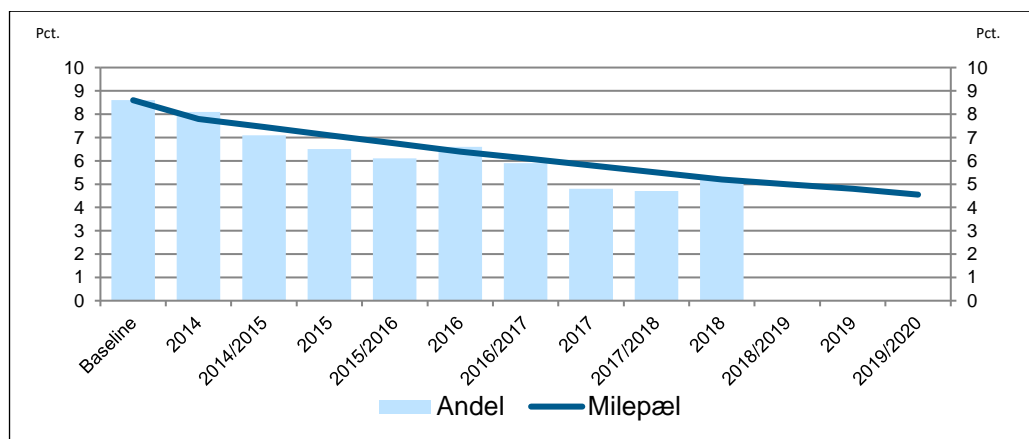
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 5 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Sjælland

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

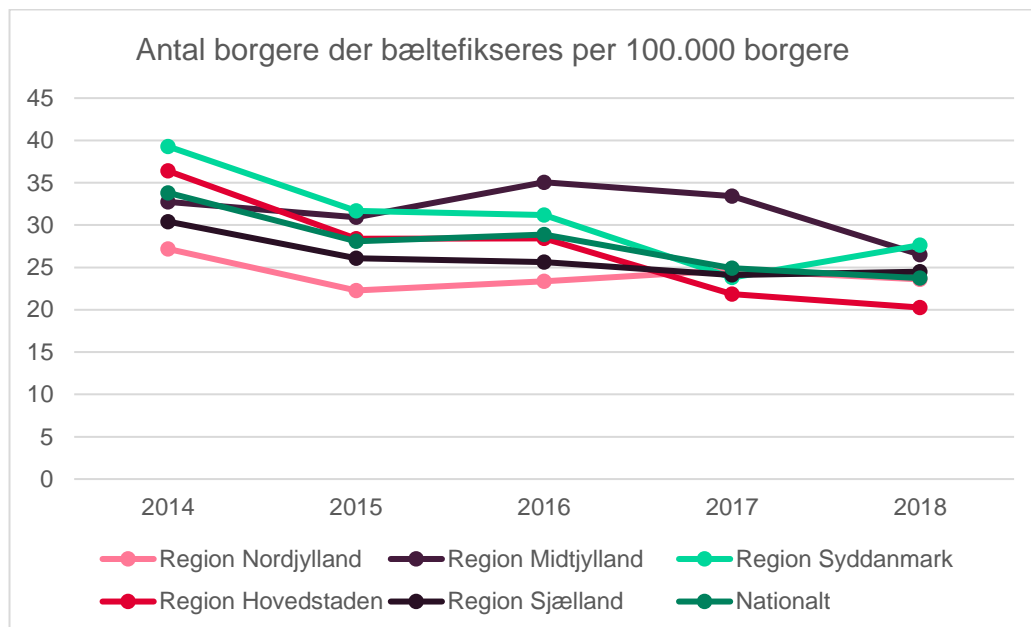
Figur 6 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Syddanmark

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Det har på møde i Task Force for Psykiatriområdet være drøftet, om andelen af personer, der bæltefikseres, giver et retvisende billede af udviklingen i brug af bæltefiksering. Det skyldes, at udviklingen med omlægning af stationære sengepladser til ambulante behandling kan medføre, at andelen øges, selvom antallet af personer, der bæltefikseres, ikke stiger. Efter ønske fra Task Force har Sundhedsstyrelsen derfor suppleret kommenteringen med figur 7, der viser antal personer, der bæltefikseres pr. 100.000 borgere.

Figur 7. Antal personer, der bæltefikseres pr. 100.000 borgere

Kilde: Figuren er udarbejdet på baggrund af data fra Register over anvendelse af tvang i psykiatrien pr. 11. marts 2019, Landspatientregisteret pr. 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af figur 7, at antallet af personer, der bæltefikseres per 100.000 borgere, på nationalt niveau er faldet fra 2014 til 2018.

For samtlige regioner, er antallet af personer, der bæltefikseres per 100.000 borgere faldet fra 2014-2018. Samtlige regioner har haft et fald i antallet fra 2014-2015, mens udviklingen for de fleste regioner er stagneret siden 2015, på nær Region Hovedstaden, hvor der er sket et synligt fald fra 2015-2018. I Region Midtjylland er der derudover sket et fald det seneste år.

4.3. Antal bæltefikseringer over 48 timer

Af tabel 4 fremgår det, at der siden 2017 på nationalt niveau stort set ikke er sket nogen ændring i det samlede antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. Det nationale niveau for anvendelse af bæltefikseringer over 48 timer er dog fortsat mindre end ved baseline.

I den forbindelse kan det nævnes, at den samlede sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed er faldet siden 2017 og derfor også fortsat ligger under baseline (se tabel 12 på side 35).

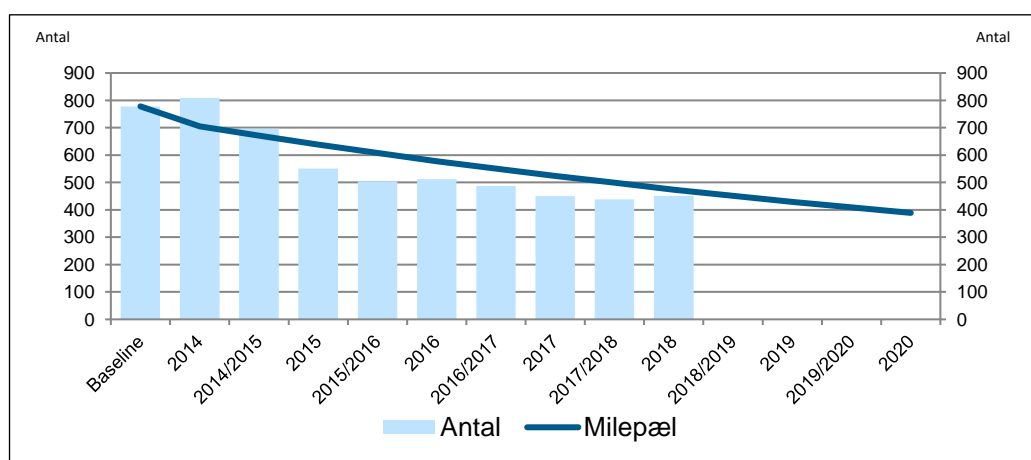
Tabel 4. Total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering					Udvikling		Mile-pæl
	2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Baseline til 2018	2017 til 2018	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	777	809	551	512	450	451	-326,0	1,0	389

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Den nationale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer er vist i figur 8 i forhold til tendenslinjen med en 10 pct. årlig reduktion. Heraf fremgår det, at udviklingen følger den rette tendens.

Figur 8 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 5 ses den regionale udvikling i antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. Region Hovedstaden har det seneste år oplevet et fald i antallet af bæltefikseringer over 48 timer, og Region Midtjylland har oplevet et betydeligt fald. Region Syddanmark, Region Nordjylland og Region Sjælland har haft en stigning i det totale antal bæltefikseringer over 48 timer siden 2017. I alle andre regioner end Region Sjælland er antallet mindre end ved baseline - Region Syddanmark og Region Midtjylland har allerede opnået målet om 50 pct. reduktion siden baseline, mens Region Nordjylland har nået målet i 2018.

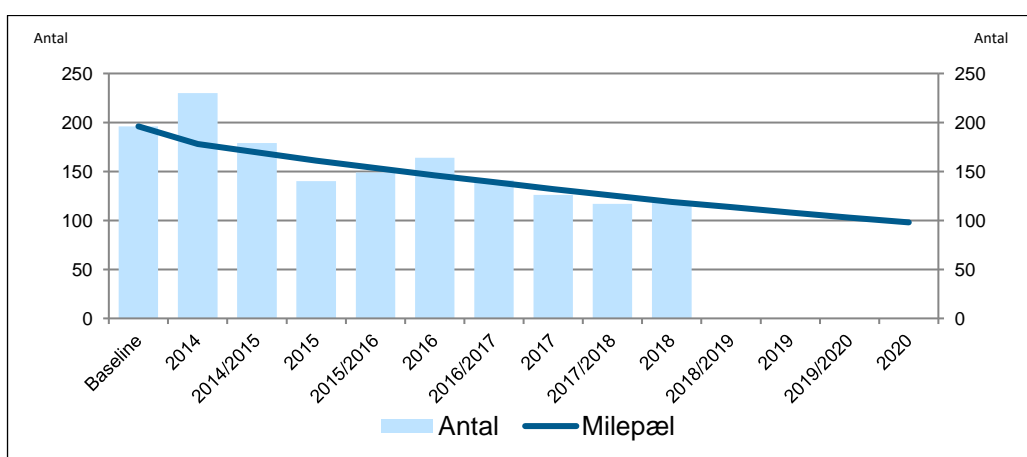
Tabel 5. Total antal bæltefikseringer over 48 timer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling		Milepæl
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Baseline til 2018	2017 til 2018	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	196	230	140	164	126	120	-76,0	-6,0	98
	Region Midtjylland	177	150	137	139	125	90	-87,0	-35,0	88
	Region Nordjylland	66	55	64	30	20	33	-33,0	13,0	33
	Region Sjælland	80	95	78	70	68	96	16,0	28,0	40
	Region Syddanmark	258	279	132	109	111	112	-146,0	1,0	129
Milepæl 2020: Reduceres med 50 pct.										

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

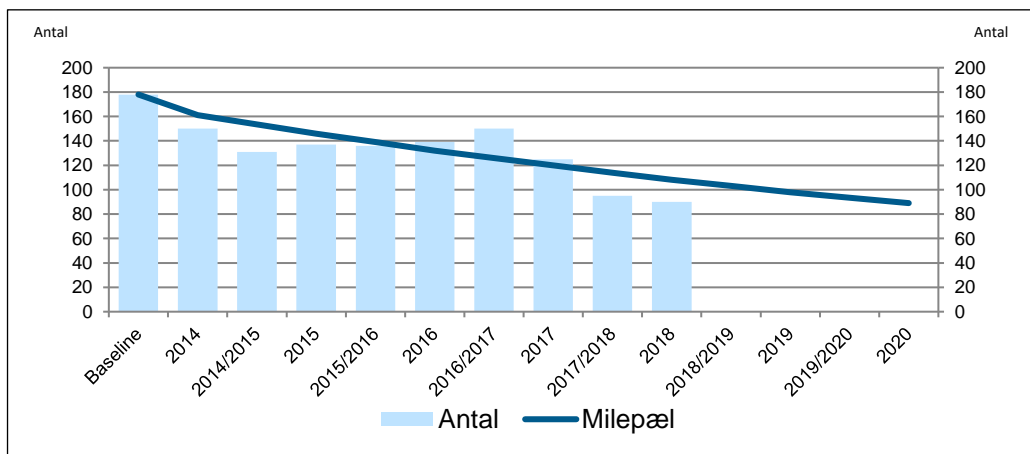
I figur 9-13 er den regionale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer illustreret i forhold til tendenslinjen for målsætningen om halvering. Der ses en positiv tendens for alle regioner bortset fra Region Sjælland, der ligger langt over tendenslinjen. Region Syddanmark ligger allerede langt under tendenslinjen.

Figur 9 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Hovedstaden

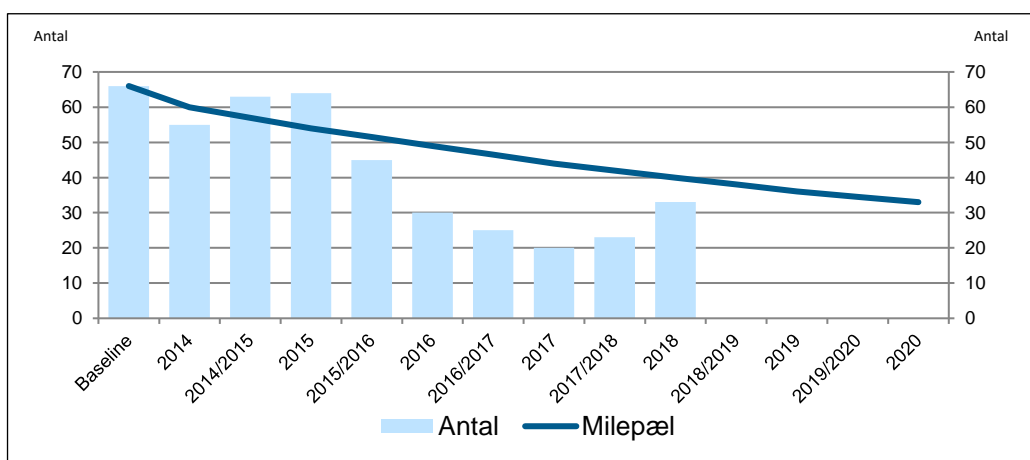
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 10 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Midtjylland

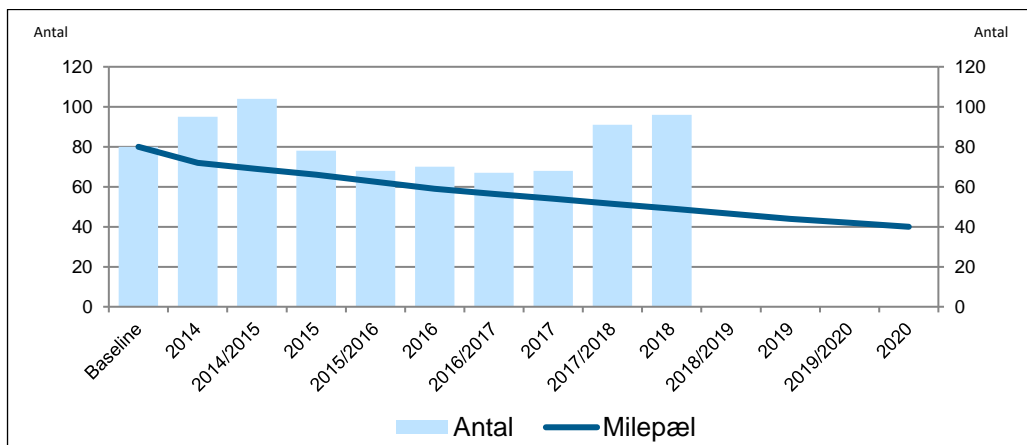
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 11 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Nordjylland

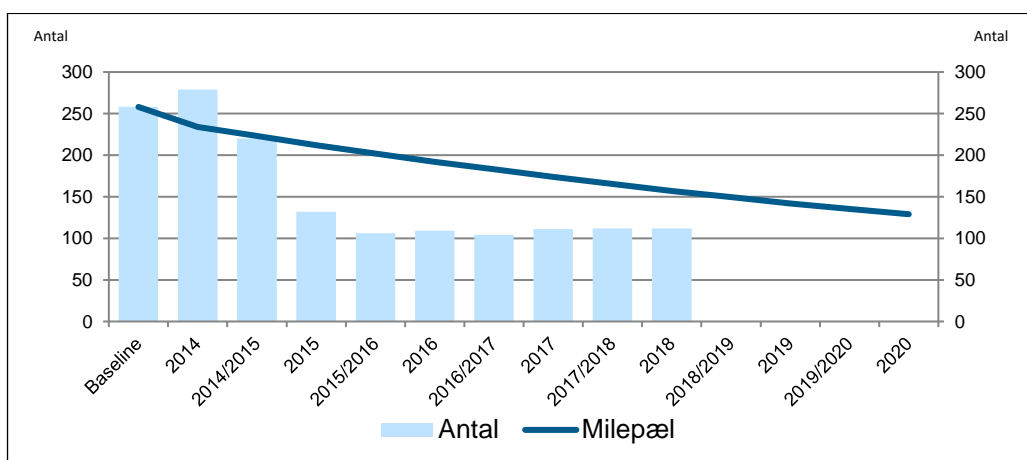
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 12 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Sjælland

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 13 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Syddanmark

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

4.4. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer

Et fokus på nedbringelse af én type af tvang kan resultere i stigninger i visse andre typer af tvang. Fokus på nedbringelse af antallet af bæltefikseringer kan for eksempel medvirke til, at der sker en stigning i anvendelse af andre tvangsforanstaltninger såsom fastholdelse. Denne udvikling i brugen af andre tvangsformer betragtes efter princippet om mindste middel som hensigtsmæssig, når én type tvang erstattes af en mindre indgribende type tvang. Men der kan også ske en uheldig substitution mellem

tvangsforanstaltninger, hvis for eksempel bæltefikseringer erstattes af langvarige fastholdelser eller øget brug af blandt andet akut beroligende medicin med tvang. Der ses dog flere eksempler i regionerne på, at afdelinger formår at nedbringe brugen af bæltefikseringer samtidig med at andre tvangsformer nedbringes.

For at holde øje med, om målsætningen om nedbringelse af for eksempel bæltefikseringer fører til stigninger i andre tvangstyper, monitoreres udviklingen i en lang række tvangsforanstaltninger. Nogle af disse har tilknyttede målsætninger om reduktion i forhold til baseline, og nogle har ikke, men følges. I vurderingen af resultaterne skal det understreges, at det på baggrund af patientens forhåndstilkendegivelse altid vil være en vurdering i det konkrete tilfælde, hvilken tvangsforanstaltning, der er mindst indgribende.

I de næste tre afsnit gennemgås udviklingen i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, fastholdelse samt personlig skærmning.

4.4.1. Anvendelse af akut beroligende medicin med tvang

I tabel 6 ses udviklingen i brugen af akut beroligende medicin med tvang på både nationalt og regionalt niveau.

I alle regioner er antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang, stadig større end ved baseline og er også steget siden 2017 med undtagelse af Region Hovedstaden, som har opnået et fald det seneste år og nu ligger under niveauet for baseline.

På nationalt plan er det samlede antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang, steget siden baseline, og der er sket en væsentlig stigning siden 2017. Der er sket en stigning i alle regioner på nær Region Sjælland det seneste år – særligt i Region Midtjylland. Alle regioner ligger fortsat væsentligt over baseline.⁴

Andelen af personer, der får akut beroligende medicin med tvang er ligeledes steget siden 2017 på nær i Region Hovedstaden og Region Midtjylland, hvor der har været et mindre fald i anvendelsen. Andelen er fortsat større end ved baseline i alle regioner på nær Region Syddanmark.

Udviklingen henimod at flere personer får akut beroligende medicin med tvang, finder Sundhedsstyrelsen meget bekymrende.

⁴ Anvendelsen af akut beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde følges ad eksempelvis i behandling af svært selvskadende patienter.

Tabel 6. Akut beroligende medicin med tvang i antal og andele i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
3.01 Antal personer der får akut beroligende medicin med tvang (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	2.043	2.130	2.054	2.076	2.160	2.234	191	74
	Region Hovedstaden	914	944	905	882	916	897	-17	-19
	Region Midtjylland	401	380	388	434	444	446	45	2
	Region Nordjylland	132	107	114	123	138	157	25	19
	Region Sjælland	234	263	264	278	320	330	96	10
	Region Syddanmark	384	462	412	404	380	450	66	70
3.02 Total antal gange der gives beroligende medicin med tvang (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	7.133	7.986	8.118	7.856	8.364	9.241	2.108	877
	Region Hovedstaden	3.317	3.898	3.808	3.185	3.487	3.590	273	103
	Region Midtjylland	1.507	1.191	1.608	1.691	1.681	2.359	852	678
	Region Nordjylland	418	271	359	505	421	483	65	62
	Region Sjælland	685	1.101	753	890	1.266	1.218	533	-48
	Region Syddanmark	1.206	1.525	1.590	1.585	1.509	1.591	385	82
3.03 Andelen af personer der får	Hele landet	7,7	7,8	7,7	7,9	8,1	8,2	0,5	0,1

akut beroligende medicin af antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges	Region Hovedstaden	8,7	9,0	8,6	8,7	9,1	9,0	0,3	-0,1
	Region Midtjylland	8,3	7,2	7,6	8,6	8,8	8,7	0,4	-0,1
	Region Nordjylland	5,7	4,6	5,3	5,8	6,3	6,9	1,2	0,6
	Region Sjælland	6,3	7,0	7,2	7,6	8,3	8,4	2,1	0,1
	Region Syddanmark	6,9	7,9	6,9	7,0	6,3	6,9	0,0	0,6

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

4.4.2. Anvendelse af fastholdelser

Udviklingen i anvendelsen af fastholdelser fremgår af tabel 7. På nationalt plan er antallet af personer, der har været fastholdt, faldet siden 2017, men antallet er fortsat væsentligt større end ved baseline. I forhold til det totale antal gange, der fastholdes, er antallet på nationalt plan også faldet siden 2017, men er fortsat væsentligt højere end ved baseline.

Alle regioner på nær Region Nordjylland har siden 2017 opnået et fald i antallet af personer, der fastholdes. Antallet er i alle regioner fortsat væsentligt større end ved baseline.

I forhold til antal gange, der fastholdes, har Region Nordjylland og Region Sjælland haft et betydeligt fald siden 2017, mens de øvrige regioner har haft en stigning. I alle regioner er antallet fortsat væsentligt større end ved baseline.

Tabel 7. Fastholdelser i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base- line	Monitorering					Udvikling	
		2011- 2013	2014	2015	2016	2017	2018	Baseline til 2018	2017 til 2018
4.01 Antal personer der fastholdes (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	927	1.047	1.092	1.091	1.161	1.121	194	-40
	Region Hovedstaden	378	456	487	478	477	465	87	-12
	Region Midtjylland	195	209	231	219	223	219	24	-4
	Region Nordjylland	129	148	153	148	169	179	50	10
	Region Sjælland	153	162	146	150	202	180	27	-22
	Region Syddanmark	83	83	92	121	104	92	9	-12
	4.02 Total antal gange der fastholdes (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	2.822	3.726	4.263	3.719	4.244	3.835	1.013
Region Hovedstaden	1.169	1.727	2.230	1.699	1.534	1.647	478	113	
Region Midtjylland	573	544	787	651	683	770	197	87	
Region Nordjylland	483	577	657	565	859	596	113	-263	
Region Sjælland	402	613	349	474	920	478	76	-442	
Region Syddanmark	196	265	240	330	248	344	148	96	

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af tabel 8, at andelen af personer, der fastholdes ud af det samlede antal indlagte, er faldet nationalt. Andelen er det seneste år faldet i alle andre regioner end Region Nordjylland. Andelen er i alle regioner fortsat større end ved baseline bortset fra i Region Syddanmark, hvor der ikke er sket et lille fald siden baseline.

Tabel 8. Fastholdelser i andele i hele landet og fordelt på regioner

	REGION	Base-line	Monitorering					Udvik-ling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
4.03 Andelen af personer der fastholdes af antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	3,5	3,8	4,1	4,2	4,4	4,1	0,6	-0,3
	Region Hovedstaden	3,5	4,3	4,6	4,7	4,8	4,7	1,2	-0,1
	Region Midtjylland	4,1	4,0	4,5	4,3	4,4	4,3	0,2	-0,1
	Region Nordjylland	5,6	6,3	7,1	6,9	7,7	7,8	2,2	0,1
	Region Sjælland	4,1	4,3	4,0	4,1	5,2	4,6	0,5	-0,6
	Region Syddanmark	1,5	1,4	1,6	2,1	1,7	1,4	-0,1	-0,3

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

4.4.3. Anvendelse af personlig skærmning

I tabel 9 ses udviklingen i anvendelsen af personlig skærmning over 24 timer. Her fremgår det, at der på nationalt plan siden 2017 er sket et betydeligt fald i antallet af personer og i det totale antal gange, der skærmes, mens andelen af personer, der skærmes, er uændret siden 2017. På nationalt plan er niveauet på alle tre indikatorer vedrørende personlig skærmning mindre end ved baseline bortset fra i Region Hovedstaden, hvor andelen af personer der skærmes er uændret i forhold til baseline.

På regionalt plan har Region Sjælland det seneste år haft et betydeligt fald i antal personer og gange, der skærmes, og niveauet ligger derfor nu under baseline. Region Hovedstaden og Region Midtjylland har haft et mindre fald i både antallet af gange og antal personer, der skærmes, siden 2017. Andelen af personer, der skærmes, er stort set uændret i samtlige regioner de seneste år og ligger fortsat under baseline for samtlige regioner, bortset fra Region Hovedstaden, som ligger på det samme niveau som ved baseline.

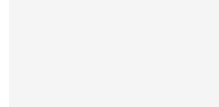
I vurderingen af data bør der tages forbehold for, at det både på nationalt og regionalt plan er meget få personer og gange, der skærmes. I Region Nordjylland er der under 5 personer, der er blevet skærmet det seneste år, og i Region Syddanmark er der ingen, som er blevet skærmet det seneste år.

Tabel 9 Personlig afskærmning over 24 timer i antal og andel i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
5.01 Antal personer der skærmes (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	79	74	59	60	55	42	-37	-13
	Region Hovedstaden	21	33	19	21	22	16	-5	-6
	Region Midtjylland	22	13	15	17	12	12	-10	0
	Region Nordjylland	5	-	<5	<5	<5	<5	-	-
	Region Sjælland	17	24	18	14	17	8	-9	-9
	Region Syddanmark	14	<5	5	5	<5	<5	-	-
5.02 Total antal gange der skærmes (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	88	92	64	60	77	47	-41	-30
	Region Hovedstaden	27	45	20	21	27	18	-9	-9
	Region Midtjylland	25	14	18	18	15	13	-12	-2
	Region Nordjylland	<5	-	<5	<5	<5	<5	-	-
	Region Sjælland	17	29	19	12	30	10	-7	-20
	Region Syddanmark	15	<5	5	6	<5	<5	-	-
5.03 Andelen af personer der skærmes af antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	-0,1	0,0
	Region Hovedstaden	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0
	Region Midtjylland	0,5	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	-0,3	0,0

	Region Nordjylland	0,2	-	0,1	0,1	0,0	0,1	-0,1	0,1
	Region Sjælland	0,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,2	-0,2	-0,2
	Region Syddanmark	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,3	0,0

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger

5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020

Det foregående kapitel omhandlede udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er tilknyttet en målsætning om en halvering i 2020. I dette kapitel kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er aftalt en målsætning om reduktion i 2020. Det drejer sig om følgende indikatorer:

Antal og varighed af bæltefikseringer:

- Antal personer der bæltefikseres
- Total antal bæltefikseringer
- Total antal bæltefikseringer 0-2 timer
- Total antal bæltefikseringer 2-8 timer
- Total antal bæltefikseringer 8-24 timer
- Total antal bæltefikseringer 24-48 timer
- Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed
- Antal personer hvor der bruges remme
- Andel af personer hvor der bruges remme af antal indlagte

Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger:

- Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte
- Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Andel af børn berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte

I afsnit 5.4 kommenteres udviklingen i anvendelsen af tvangsmedicinering og tvangsindlæggelse og -tilbageholdelse. Her er der ikke tilknyttet en målsætning om reduktion, men Sundhedsstyrelsen følger området.

Indikatorerne præsenteres først på nationalt niveau og derefter på regionalt niveau.

5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer

Den nationale udvikling i antallet af personer, der bæltefikseres, fremgår af tabel 10. Antallet er faldet det seneste år og der har siden 2017 været et betydeligt fald i det totale antal bæltefikseringer. Både antal personer og det totale antal gange, der bæltefikseres, ligger nu langt under baseline.

Tabel 10. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering					Udvikling	
	2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Baseline til 2018	2017 til 2018
1.02 Antal personer der bæltefikseres (<i>Antal berørt</i>)	2.035	1.907	1.595	1.654	1.435	1.374	-661	-61
1.03 Total antal bæltefikseringer (<i>Antal påbegyndt</i>)	5.681	5.192	5.061	5.044	4.298	3.692	-1.989	-606

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Den regionale udvikling i bæltefikseringer er vist i tabel 11. Her fremgår det, at alle regioner ud over Region Sjælland og Region Syddanmark siden 2017 har opnået et fald i antal personer, der bæltefikseres. Region Hovedstaden har som den eneste region et jævnt fald siden baseline, som fortsætter i 2018. Region Sjælland og Region Syddanmark har siden 2017 haft en stigning i antallet. Antallet af personer, der bæltefikseres, er i alle regioner lavere end ved baseline.

Tabel 11. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
1.02 Antal personer der bæltefikseres (Antal berørt)	Region Hovedstaden	716	639	504	510	396	370	-346	-26
	Region Midtjylland	449	419	398	455	437	349	-100	-88
	Region Nordjylland	174	158	130	137	145	139	-35	-6
	Region Sjælland	248	249	215	213	201	205	-43	4
	Region Syddanmark	477	473	383	379	290	338	-139	48
1.03 Total antal bæltefikseringer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	1.770	1.663	1.256	987	827	748	-1.022	-79
	Region Midtjylland	1.632	1.222	1.708	2.085	1.804	1.131	-501	-673
	Region Nordjylland	593	387	638	526	388	397	-196	9
	Region Sjælland	579	817	490	431	476	531	-48	55
	Region Syddanmark	1.107	1.103	969	1.015	803	885	-222	82

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

I forhold til det totale antal bæltefikseringer fremgår det, at Region Hovedstaden og Region Midtjylland har opnået betydelige fald i antal bæltefikseringer siden 2017. I Region Syddanmark, Region Sjælland og Region Nordjylland er der sket en stigning det seneste år. I alle regioner er det totale antal bæltefikseringer nu under baseline.

Det fremgår af tabel 12, at antallet af kortere bæltefikseringer (0-2 timer og 2-8 timer) samt antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer) på nationalt niveau er faldet siden baseline. Ligeledes er summen af bæltefikseringstimer på over 48 timer faldet nationalt siden baseline og siden 2017. Dog er det totale antal bæltefikseringer over 48 timer stagneret siden 2017, og der ses en stigning nationalt i forhold til bæltefikseringer på 24-48 timer.

Tabel 12. Bæltefikseringer fordelt på varighed i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering					Udvikling	
	2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Baseline til 2018	2017 til 2018
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	814	640	752	795	717	550	-264	-167
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	1.445	1.277	1.469	1.483	1.313	1.012	-433	-301
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	1.897	1.755	1.711	1.679	1.449	1.267	-630	-182
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	744	703	563	533	365	403	-341	38
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	105.798	135.269	70.602	67.129	70.351	54.849	-50.949	-15.502

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 13 viser, at alle regioner siden 2017 har haft et fald i antallet af korte bæltefikseringer (0-2 timer). Alle regioner ligger nu under baseline for de helt korte bæltefikseringer.

I forhold til antallet af bæltefikseringer på 2-8 timer har Region Sjælland og Region Syddanmark haft en stigning siden 2017, mens de andre regioner har opnået et fald. Region Syddanmark ligger nu som den eneste region over baseline.

Udviklingen i de korte bæltefikseringer skal vurderes i sammenhæng med mindste midtels princippet. En stigning i antallet af korte bæltefikseringer kan i en periode være et forventeligt resultat af indsatsen med at reducere antallet af mellemlange og lange bælte-

fikseringer, da disse erstattes af kortvarige bæltefikseringer. Dette kan være en medvirkende årsag til, at der det seneste år har været en stigning i korterevarende bæltefikseringer i Region Sjælland og Region Syddanmark.

Tabel 13. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (<i>Antal påbegyndt</i>)	Region Hovedstaden	285	165	165	95	150	115	-170	-35
	Region Midtjylland	276	151	372	373	319	248	-28	-71
	Region Nordjylland	101	68	82	128	84	74	-27	-10
	Region Sjælland	55	193	33	37	26	24	-31	-2
	Region Syddanmark	97	63	100	162	138	89	-8	-49
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (<i>Antal påbegyndt</i>)	Region Hovedstaden	501	442	358	214	178	161	-340	-17
	Region Midtjylland	441	322	568	774	702	381	-60	-321
	Region Nordjylland	178	112	215	151	139	130	-48	-9
	Region Sjælland	141	225	90	75	109	119	-22	10
	Region Syddanmark	184	176	238	269	185	221	37	36

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 14 ses den regionale udvikling i mellemlange bæltefikseringer (8-24 timer), lange bæltefikseringer (24-48 timer) samt summen af bæltefikseringer over 48 timer. Region Sjælland og Region Syddanmark har siden 2017 haft en stigning i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer, og Region Nordjylland har haft en lille stigning. De øvrige regioner har opnået et fald i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer. I Region Sjælland ligger antallet over niveauet ved baseline⁵.

⁵ Alle regioner har haft en lille stigning af medianvarigheden af bæltefikseringer siden 2017. Region Sjælland har den længste medianvarighed af bæltefikseringer på 15,8 timer. Medianvarigheden er i Region Hovedstaden og Region Sjælland større end ved baseline. Region Midtjylland har den laveste medianvarighed af bæltefikseringer på 6,2 timer.

I forhold til antallet af lange bæltefikseringer med en varighed på 24-48 timer har Region Midtjylland som den eneste region opnået et fald siden 2017, mens de andre regioner har haft en stigning. Alle regioner ligger væsentligt under baseline i antallet af bæltefikseringer på 24-48 timer.

Vedrørende summen af bæltefikseringstimer over 48 timer har Region Sjælland og Region Syddanmark haft væsentlige stigninger siden 2017 mens Region Nordjylland har haft en mindre stigning. I alle regioner er summen af bæltefikseringstimer over 48 timer nu under baseline.

Tabel 14. Antal bæltefikseringer fordelt på varighed og regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	577	606	426	375	286	234	-343	-52
	Region Midtjylland	545	451	523	635	555	330	-215	-225
	Region Nordjylland	193	107	215	148	115	118	-75	3
	Region Sjælland	214	220	204	180	215	232	18	17
	Region Syddanmark	368	371	343	341	278	353	-15	75
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	212	218	163	134	85	116	-96	31
	Region Midtjylland	191	147	108	160	103	81	-110	-22
	Region Nordjylland	55	44	58	48	30	41	-14	11
	Region Sjælland	88	84	83	66	57	60	-28	3
	Region Syddanmark	199	210	151	125	90	105	-94	15
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed	Region Hovedstaden	24.728	26.280	16.802	21.818	23.868	16.098	-8.630	-7.770
	Region Midtjylland	25.093	26.492	15.460	18.058	25.240	9.802	-15.291	-15.438

(Antal timer)	Region Nordjylland	7.578	8.100	8.763	3.446	2.838	2.849	-4.729	11
	Region Sjælland	11.530	21.115	13.242	10.263	6.518	13.992	2.462	7.474
	Region Syddanmark	36.869	53.282	16.336	13.543	11.888	12.107	-24.762	219

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 15 og tabel 16 viser udviklingen i anvendelsen af remme i forbindelse med tvangs-fiksering på henholdsvis nationalt og regionalt niveau.

På nationalt niveau (tabel 15) ses der siden 2017 et fald både i antallet og andelen af personer, hvor der bruges remme. Niveauet er fortsat lavere end ved baseline.

Tabel 15. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og andelen af personer, hvor der er anvendt remme af antal indlagte i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering					Udvikling	
	2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Baseline til 2018	2017 til 2018
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (Antal berørt)	1.315	1.270	1.117	1.217	1.085	1.081	-234	-4
2.03 Andel af personer hvor der anvendes remme af antal indlagte (Antal påbegyndt)	4,9	4,7	4,2	4,6	4,1	4,0	-0,9	-0,1

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

På regionalt niveau (tabel 16) har Region Sjælland og Region Syddanmark siden 2017 haft en stigning i både antal og andelen af personer, hvor der bruges remme. Derudover har Region Nordjylland haft en lille stigning i forhold til antal personer, hvor der bruges remme. Region Sjælland ligger som den eneste region over baseline i forhold til antal personer, hvor der bruges remme.

Tabel 16. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og andelen af personer, hvor der er anvendt remme af antal indlagte fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Region Hovedstaden	399	397	341	359	314	288	-111	-26
	Region Midtjylland	308	289	282	329	328	269	-39	-59
	Region Nordjylland	104	87	87	104	98	101	-3	3
	Region Sjælland	146	140	125	142	135	150	4	15
	Region Syddanmark	372	380	307	306	234	291	-81	57
2.03 Andel af personer hvor der anvendes remme af antal indlagte (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Region Hovedstaden	3,8	3,8	3,3	3,5	3,1	2,9	-0,9	-0,2
	Region Midtjylland	6,3	5,5	5,5	6,5	6,5	5,3	-1,0	-1,2
	Region Nordjylland	4,5	3,7	4,0	4,9	4,5	4,4	-0,1	-0,1
	Region Sjælland	3,9	3,7	3,4	3,9	3,5	3,8	-0,1	0,3
	Region Syddanmark	6,7	6,5	5,2	5,3	3,9	4,5	-2,2	0,6

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger

Tabel 17 og 18 viser de nationale og regionale tal for voksne samt børn og unge, der berøres af tvang. I opgørelsen af tvangsforanstaltninger inkluderes al tvang, og der skelnes

ikke mellem tvangsformer. Eksempelvis sidestilles bæltefiksering med skærmning i opgørelsen af denne indikator. Indikatoren medtages for at kunne følge udviklingen i den samlede brug af tvang.⁶

Først kommenteres udviklingen for voksne og dernæst for børn og unge.

Tabel 17 viser den nationale og regionale udvikling i antal og andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger. Nationalt er antallet af voksne, der berøres af tvang, større end ved baseline og er steget siden 2017. Andelen er steget nationalt siden baseline, og er på samme niveau som i 2017. Alle regioner undtagen Region Hovedstaden har siden 2017 haft en stigning i antallet af voksne, der berøres af tvang. I forhold til andelen har Region Nordjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark haft en stigning siden 2017. Sundhedsstyrelsen ser fortsat med stor bekymring på, at flere voksne udsættes for tvang samlet set, og finder det stærkt bekymrende, at det ikke skønnes realistisk at nå målet om reduktion inden udgangen af 2020.

⁶ Regionernes indlæggelsestal varierer, jf. tabel 3 på side 18. Dette bør tages i betragtning, når andelen af personer berørt af tvang vurderes.

Tabel 17. Antal og andel voksne berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
9.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (Antal berørt) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	5.632	5.797	5.638	5.638	5.829	5.970	338	141
	Region Hovedstaden	2.232	2.264	2.274	2.185	2.241	2.146	-86	-95
	Region Midtjylland	1.152	1.160	1.140	1.178	1.234	1.237	85	3
	Region Nordjylland	487	506	487	488	524	589	102	65
	Region Sjælland	691	709	714	734	781	842	151	61
	Region Syddanmark	1.163	1.252	1.134	1.171	1.170	1.296	133	126
9.05 Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	22,4	22,6	22,3	22,9	23,4	23,4	1,0	0,0
	Region Hovedstaden	22,2	22,6	22,9	22,7	23,7	23,0	0,8	-0,7
	Region Midtjylland	25,2	23,6	23,8	24,9	26,2	25,7	0,5	-0,5
	Region Nordjylland	22,7	22,7	23,8	24,5	25,7	27,5	4,8	1,8
	Region Sjælland	19,9	20,4	21,0	21,7	21,8	23,2	3,3	1,4
	Region Syddanmark	22,0	22,8	20,3	21,6	20,4	20,9	-1,1	0,5

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 18 viser den nationale og regionale udvikling i antal og andel af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger. Her fremgår det, at selvom antallet og andelen af børn og unge, der berøres af tvang, er faldet på nationalt niveau siden 2017, er alle regioner fortsat over niveauet for baseline. Dog har Region Hovedstaden som den eneste region haft en reduktion siden baseline i forhold til andelen af børn og unge berørt af tvang. For Region Sjælland ses en reduktion i andelen af børn og unge berørt af tvang

siden 2017. Sundhedsstyrelsen er fortsat meget bekymret over, at det overordnet set stadig ikke er lykkedes at nedbringe brugen af tvang over for børn og unge.

Tablet 18. Antal og andel børn og unge under 18 år berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
9.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	243	294	300	351	338	316	73	-22
	Region Hovedstaden	107	125	120	110	110	119	12	9
	Region Midtjylland	51	76	74	75	84	68	17	-16
	Region Nordjylland	19	9	15	29	28	28	9	0
	Region Sjælland	40	47	61	87	74	52	12	-22
	Region Syddanmark	37	48	40	71	55	61	24	6
9.02 Andel af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	16,6	18,8	18,8	22,4	21,7	19,5	2,9	-2,2
	Region Hovedstaden	20,3	22,9	20,9	20,8	19,7	19,4	-0,9	-0,3
	Region Midtjylland	18,4	22,2	21,8	22,9	26,4	21,3	2,9	-5,1
	Region Nordjylland	11,5	7,5	12,7	19,9	18,7	20,4	8,9	1,7
	Region Sjælland	14,6	16,9	22,3	31,6	27,0	18,5	3,9	-8,5
	Region Syddanmark	13,9	14,9	11,8	20,6	18,5	19,6	5,7	1,1

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår også af tabellen, at Region Hovedstaden og Region Syddanmark som de eneste regioner har haft en stigning siden 2017 i antallet af børn og unge berørt af tvang, mens Region Nordjylland og Region Syddanmark har haft en stigning i forhold til andelen af børn og unge berørt af tvang. I Region Sjælland og Region Midtjylland er både antallet og andelen af børn og unge berørt af tvang faldet væsentligt siden 2017.

Sundhedsstyrelsen gør opmærksom på, at antallet af børn og unge under 18 år berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger er lavt (i alt 316 tilfælde). Det betyder, at en lille stigning i antallet af børn og unge berørt af tvang kan medføre store udsving i andelen.

5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang

I det følgende beskrives udviklingen inden for en række andre tvangsforanstaltninger med relevans for monitoreringen af tvang. Det drejer sig om tvangsmedicinering, tvangsendlæggelse og tvangstilbageholdelse⁷.

5.4.1. Anvendelse af tvangsmedicinering

I tabel 19 fremgår den nationale og regionale udvikling i anvendelsen af tvangsmedicinering. Tvangsmedicinering omfatter *ikke* akut beroligende medicin med tvang.

På nationalt niveau er der siden 2017 sket en stigning i antallet af personer, der tvangsmedicineres. Antallet er nu betydeligt større end ved baseline. Det samme mønster gør sig gældende for andelen af personer, der tvangsmedicineres.

I tabellen fremgår det desuden, at alle regioner ud over Region Midtjylland og Region Nordjylland har haft en stigning i både antallet og andelen af personer, der tvangsmedicineres, siden 2017. Antallet af personer, der tvangsmedicineres, er i alle regioner større end ved baseline. Andelen af personer, der tvangsmedicineres, ligger i alle regioner over baseline, undtagen Region Midtjylland, som ligger på niveau med baseline.

⁷ Indikatorerne tvangsendlæggelse og tvangstilbageholdelse udgjorde i tidligere opgørelser indikatoren frihedsberøvelse, men blev fra og med årsopgørelsen for 2016 opgjort som to separate indikatorer.

Tabel 19. Antal og andele personer, der tvangsmedicineres i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling		
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018	
6.01 Antal personer der tvangsmedicineres (omfatter ikke akut beroligende) (Antal berørt)	Hele landet	668	758	741	760	838	902	234	64	
	Region Hovedstaden	300	372	386	359	392	407	107	15	
	Milepæl 2020: Området følges.	Region Midtjylland	133	132	112	125	150	138	5	-12
	Region Nordjylland	57	70	73	84	87	86	29	-1	
	Region Sjælland	78	88	69	95	97	119	41	22	
	Region Syddanmark	102	102	102	103	115	161	59	46	
6.02 Andelen af personer der tvangsmedicineres af antal indlagte (Andel i pct.)	Hele landet	2,5	2,8	2,8	2,9	3,2	3,3	1	0	
	Region Hovedstaden	2,8	3,5	3,7	3,5	3,9	4,1	1,3	0,2	
	Milepæl 2020: Området følges.	Region Midtjylland	2,7	2,5	2,2	2,5	3,0	2,7	0,0	-0,3
	Region Nordjylland	2,5	3,0	3,4	3,9	4,0	3,8	1,3	-0,2	
	Region Sjælland	2,1	2,3	1,9	2,6	2,5	3,0	0,9	0,5	
	Region Syddanmark	1,8	1,8	1,7	1,8	1,9	2,5	0,7	0,6	

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

5.4.2. Anvendelse af tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse

Frihedsberøvelse opgøres som henholdsvis tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Nedenfor kommenteres først udviklingen for voksne og dernæst udviklingen for børn og unge.

Tabel 20 viser den nationale og regionale udvikling i antallet og andelen af voksne, der tvangsindlægges. Nationalt har der været en lille stigning i antallet af voksne, der tvangsindlægges, siden 2017. Der har været et lille fald i andelen i samme periode. Både antal og andel ligger dog fortsat over baseline.

På regionalt plan har Region Hovedstaden og Region Midtjylland opnået et fald i antallet og andelen af voksne, der tvangsindlægges, siden 2017, mens de andre regioner har haft stigninger. Region Syddanmark er på samme niveau som i 2017 i forhold til andelen af voksne, der tvangsindlægges. Antallet og andelen af voksne, der tvangsindlægges, er i alle regioner bortset fra Region Hovedstaden fortsat større end ved baseline.

Tabel 20. Antal og andele af voksne der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
7.04 Antal voksne der tvangsindlægges (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.871	3.059	3.023	3.118	3.172	3.220	349	48
	Region Hovedstaden	1.098	1.130	1.163	1.128	1.099	1.040	-58	-59
	Region Midtjylland	545	593	600	635	683	672	127	-11
	Region Nordjylland	240	252	227	243	263	298	58	35
	Region Sjælland	361	385	390	418	447	486	125	39
	Region Syddanmark	649	725	674	721	713	770	121	57
7.05 Andel af voksne	Hele landet	11,5	11,9	12,0	12,7	12,7	12,6	1,1	-0,1

der tvangsindlægges i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges"	Region Hovedstaden	10,9	11,3	11,7	11,7	11,6	11,1	0,2	-0,5
	Region Midtjylland	11,9	12,1	12,5	13,4	14,5	14,0	2,1	-0,5
	Region Nordjylland	11,2	11,3	11,1	12,2	12,9	13,9	2,7	1,0
	Region Sjælland	10,4	11,1	11,5	12,3	12,5	13,4	3,0	0,9
	Region Syddanmark	12,3	13,2	12,0	13,3	12,4	12,4	0,1	0,0

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 21 viser den nationale og regionale udvikling i tvangstilbageholdelse af voksne. Nationalt har der i antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, været en stigning siden 2017, mens der har været et lille fald i andelen af voksne, der tilbageholdes. Både antal og andel er fortsat større end ved baseline.

På regionalt plan har Region Hovedstaden som den eneste region opnået et fald siden 2017 i antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, mens de øvrige regioner har haft en stigning i antallet. Alle regioner ud over Region Midtjylland ligger fortsat over baseline for antal voksne, der tvangstilbageholdes.

I forhold til andelen af voksne, der tvangstilbageholdes, har Region Hovedstaden haft et mindre fald siden 2017. Region Midtjylland og Region Nordjylland har haft stigninger, mens udviklingen er stagneret i Region Sjælland og Region Syddanmark. I Region Hovedstaden og Region Nordjylland er andelen af voksne, der tvangstilbageholdes, fortsat større end ved baseline. De andre regioner ligger lige under baseline.

Tabel 21. Antal og andele af voksne der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
8.04 Antal voksne der tvangstilbageholdes (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.345	2.470	2.364	2.363	2.411	2.453	108	42
	Region Hovedstaden	969	1.030	1.044	1.027	1.054	1.001	32	-53
	Region Midtjylland	469	456	425	462	426	467	-2	41
	Region Nordjylland	209	250	232	229	222	237	28	15
	Region Sjælland	285	295	272	248	282	287	2	5
	Region Syddanmark	442	473	428	442	457	498	56	41
	8.05 Andel af voksne der tvangstilbageholdes i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	9,3	9,6	9,4	9,6	9,7	9,6	0,3
Region Hovedstaden		9,7	10,3	10,5	10,7	11,1	10,7	1,0	-0,4
Region Midtjylland		10,2	9,3	8,9	9,8	9,0	9,7	-0,5	0,7
Region Nordjylland		9,7	11,2	11,4	11,5	10,9	11,1	1,4	0,2
Region Sjælland		8,2	8,5	8,0	7,3	7,9	7,9	-0,3	0,0
Region Syddanmark		8,3	8,6	7,7	8,1	8,0	8,0	-0,3	0,0

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 22 og tabel 23 viser den nationale og regionale udvikling i tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser af børn og unge under 18 år.

Tabel 22. Antal og andele børn og unge under 18 år der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
7.01 Antal børn og unge under 18 der tvangsindlægges <i>(Antal berørt)</i> Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	103	134	116	159	162	148	45	-14
	Region Hovedstaden	37	48	41	44	51	55	18	4
	Region Midtjylland	23	39	32	41	34	21	-2	-13
	Region Nordjylland	8	<5	11	11	17	13	5	-4
	Region Sjælland	16	20	20	26	30	28	12	-2
	Region Syddanmark	22	29	16	44	37	34	12	-3
7.02 Andel af børn og unge under 18 der tvangsindlægges i forhold til antal indlagte <i>(Andel i pct.)</i> Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	7,0	8,6	7,3	10,2	10,4	9,2	2,2	-1,2
	Region Hovedstaden	6,9	8,8	7,2	8,3	9,1	9,0	2,1	-0,1
	Region Midtjylland	8,3	11,4	9,4	12,5	10,7	6,6	-1,7	-4,1
	Region Nordjylland	4,6	1,7	9,3	7,5	11,3	9,5	4,9	-1,8
	Region Sjælland	5,8	7,2	7,3	9,5	10,9	10,0	4,2	-0,9
	Region Syddanmark	8,4	9,0	4,7	12,8	12,5	10,9	2,5	-1,6

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 22 viser udviklingen for tvangsindlæggelser. Her ses der på nationalt plan et fald siden 2017 i antallet og andelen af børn og unge, der tvangsindlægges. Nationalt er antallet og andelen væsentligt større end i 2015. På trods af mindre fald i de fleste regioner siden 2017, er både antallet og andelen af børn og unge, der tvangsindlægges, væsentligt større end i 2015 i alle regioner på nær Region Midtjylland. Det skal bemærkes, at det samlede antal tvangsindlæggelser hos børn er relativt lavt (i alt 148 børn og unge), hvilket bør inddrages i vurderingen af resultaterne.

Tabel 23 viser udviklingen i tvangstilbageholdelser for børn og unge. Nationalt har der siden 2015 været et fald i både antallet og andelen af børn og unge, der tvangstilbageholdes. På regionalt plan er antallet af tvangstilbageholdelser blandt børn og unge faldet siden 2015 i Region Midtjylland, mens den er steget i Region Syddanmark. I Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Sjælland er stagneret siden 2015. Andelen af børn og unge, der tvangstilbageholdes, er faldet i Region Hovedstaden, Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Sjælland siden 2015. Dog er udviklingen i forhold til anvendelse af tilbageholdelser gået lidt op og ned i flere af regionerne, hvorfor det kan være svært at se en egentlig tendens.

Tabel 23. Antal og andele børn og unge under 18 år der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011 - 2013	2014	2015	2016	2017	2018	Base-line til 2018	2017 til 2018
8.01 Antal børn og unge under 18 der tvangstilbageholdes <i>(Antal berørt)</i>	Hele landet	83	91	105	109	93	92	9	-1
	Region Hovedstaden	37	39	46	38	33	37	0	4
	Milepæl 2020: Området følges"	15	18	20	20	16	12	-3	-4
	Region Midtjylland	15	18	20	20	16	12	-3	-4
	Region Nordjylland	7	5	<5	9	10	7	0	-3
	Region Sjælland	15	13	16	24	13	15	0	2
	Region Syddanmark	11	18	20	26	21	23	12	2
8.02 Andel af børn og unge	Hele landet	5,6	5,8	6,6	7,0	6,0	5,7	0,1	-0,3

under 18 der tvangstilba- geholdes i forhold til an- tal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Områ- det følges	Region Hoved- staden	6,9	7,1	8,0	7,2	5,9	6,0	-0,9	0,1
	Region Midtjyl- land	5,3	5,2	5,9	6,1	5,0	3,8	-1,5	-1,2
	Region Nordjyl- land	4,2	4,2	3,4	6,2	6,7	5,1	0,9	-1,6
	Region Sjælland	5,5	4,7	5,8	8,7	4,7	5,3	-0,2	0,6
	Region Syddan- mark	4,0	5,6	5,9	7,6	7,1	7,4	3,4	0,3

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. marts 2019 og Landspatientregisteret 10. marts 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Bilagsfortegnelse

- Bilag 1:** *Notat vedrørende Sundhedsstyrelsens kommentering af tvangsmonitoreringen i psykiatrien.* Heri findes ligeledes en vejledning til Sundhedsstyrelsens kommentering.
- Bilag 2:** *Oversigt over tvangsformer.* Heri ses en oversigt over og beskrivelse af de tvangsformer, der vedrører den løbende monitorering af tvang i psykiatrien i henhold til psykiatriloven.
- Bilag 3:** *Dokumentation af indikatorer for tvang i psykiatrien.* Heri ses en beskrivelse og dokumentation af anvendelsen af indikatorer for tvang med henblik på at opnå målsætningen om halvering af brugen af tvang i 2020.
- Bilag 4:** *Baggrundstabeller til monitoreringen af tvang i psykiatrien 2018.* Heri ses en samlet oversigt over tabellerne for monitoreringen.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle ♥ + ●